

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 3. april 2019

Sag 193/2018

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat David Francis Lublin, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Roskilde den 15. november 2017 og af Østre Landsrets 18. afdeling den 27. juni 2018.

Procesbevillingsnævnet har den 4. oktober 2018 meddelt begrænset tilladelse til anke til Højesteret, således at tilladelsen alene omfatter spørgsmålet om straffastsættelsen. Som følge af denne begrænsning omfatter sagen for Højesteret ikke landsrettens afgørelse om førerretsfrakendelse og om frakendelse af retten til at beskæftige sig med dyr.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben, Kurt Rasmussen og Anne Louise Bormann.

Påstande

Dommen er anket af anklagemyndigheden med påstand om skærpelse af straffen.

T har påstået formildelse af straffen, herunder at straffen gøres helt eller delvist betinget, og at bestemmelsen om tillægsbøde efter færdselsloven udgår.

De forurettede, F1 og F2, har nedlagt påstand om, at T skal betale godtgørelse med 100.000 kr. til dem hver, jf. erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, med rente efter lovens § 16 fra den 9. november 2017.

Heroverfor har T påstået frifindelse.

Anbringender

Anklagemyndigheden har anført bl.a., at T er fundet skyldig i 16 overtrædelser af tilhold og 27 overtrædelser af opholdsforbud, som med rette er henført under § 21, stk. 2, i lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet forholdene er begået som led i en systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane (stalking). T er endvidere fundet skyldig i tyveri, hærværk og mishandling af dyr, trusler, tre tilfælde af forsætlig fareforvoldelse og en række færdselslovsovertrædelser. Landsrettens udmåling af frihedsstraffen til ubetinget fængsel i 9 måneder er i lyset heraf for lav.

T har kontinuerligt gennem næsten et år i væsentligt omfang overtrådt det meddelte tilhold og opholdsforbud. Overtrædelserne af tilholdet og opholdsforbuddet skal ses i lyset af, at T forud for meddelelsen heraf begik indbrud i de forurettedes hjem og aflivede deres to hunde. Overtrædelserne skal endvidere ses i lyset af, at T har truet forurettede, F1, har placeret gps-udstyr på de forurettedes biler for at kunne følge deres færden, og i flere tilfælde udsat de forurettede for fare, jf. straffelovens § 252, stk. 1, under kørsel i bil. Ts stalking er sket løbende gennem næsten et år, kun afbrudt af perioder, hvor han har været varetægtsfængslet. Stalkingen har virket fysisk indskrænkende på de forurettede og har medført psykiske skadevirkninger.

Under hensyn til forholdenes grovhed bør straffen forhøjes til fængsel i 1 år og 6 måneder.

Forarbejderne til loven fra 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning må forstås således, at straffen for stalking som udgangspunkt er ubetinget fængsel. Ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 blev straffelovens regler om samfundstjeneste ændret, således at betinget dom med vilkår om samfundstjeneste i videre omfang kan anvendes som alternativ til ubetinget fængselsstraf. Forarbejderne lægger op til, at samfundstjeneste kan anvendes over for et bredt felt af kriminalitetsformer, og at kriminalitetens art fremover skal tillægges mindre betydning ved vurderingen af spørgsmålet om samfundstjeneste. Forarbejderne tager dog ikke stilling til, hvorvidt udgangspunktet om, at stalking efter § 21, stk. 2, straffes med ubetinget fængsel, fortsat skal være gældende. Henset til karakteren og omfanget af de lovovertrædelser, som T har begået, er der dog under alle omstændigheder ikke grundlag for at fastsætte straffen til betinget fængsel, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Den tillægsbøde på 18.000 kr., som landsretten har udmålt for de færdselslovsovertrædelser, som T har begået, er fastsat i overensstemmelse med de gældende takster.

F1 og F2 har anført bl.a., at T har begået en retsstridig krænkelse af deres frihed, fred og ære, for hvilken han skal betale tortgodtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Det skal ved udmålingen af godtgørelsen tillægges betydning, at T systematisk har overvåget dem, og at han i strid med de meddelte tilhold og opholdsforbud fysisk har opsøgt og konfronteret dem. Han har ved sin adfærd traumatiseret dem og frataget dem muligheden for at leve et normalt liv, hvilket har påført dem en betydelig psykisk belastning.

De mange krænkelse har betydet, at F1 har haft alvorlige belastningssymptomer, ligesom hun, mens stalkingen pågik, ikke kunne sove og følte sig nødsaget til at holde vagt sammen med F2. Hun havde endvidere koncentrationsbesvær, tankemylder og var angst og urolig.

Krænkelserne har betydet, at F2 har været skræmt og meget påvirket heraf. Hun har været præget af akut krise bl.a. i forbindelse med Ts mishandling og aflivning af deres hunde. Hun er af psykologer blevet beskrevet som værende præget af chok og angst, ligesom hun har vist tegn på stress, overbelastning og tristed.

Krænkelserne har således påført dem personskade, hvorfor det kan lægges til grund, at de krænkelse, som T har udsat dem for, har været særdeles grove.

T har anført bl.a., at han alene er dømt for i en periode på et år at have begået 16 overtrædelser af tilhold og 27 overtrædelser af opholdsforbud. Der er bl.a. henset til overtrædelse, relativt begrænsede antal og den relativt lange periode, de er begået over, ikke tale om systematisk eller vedvarende forfølgelse eller chikane, jf. § 21, stk. 2, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, hvorfor overtrædelserne alene kan straffes efter bestemmelsen i stk. 1. Den udmålte straf er, uanset om overtrædelserne henføres under § 21, stk. 1 eller stk. 2, for høj.

Ved straffastsættelsen kan det ikke i skærpende retning tillægges betydning, at han har overtrådt loven ved direkte fysisk kontakt. Det skal i den forbindelse tillægges betydning, at over-

trædelser af tilhold, der sker ved kontakt gennem telefoneringer, tekstbeskeder og mails kan ske på alle døgnets tidspunkter, uanset hvor forurettede befinder sig, og sådanne overtrædelser kan derfor være mindst ligeså belastende og indskrænkende som overtrædelser, der sker ved fysisk kontakt.

De overtrædelser af straffeloven og dyreværnsloven, som han har begået, vil isoleret set alene kunne medføre en kortere fængselsstraf.

Det skal ved straffastsættelsen tillægges betydning, at han har gode personlige forhold, idet han har arbejde som renovationsmedarbejder og taxichauffør. Han er ikke tidligere straffet for overtrædelse af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, og hans tidligere domme for tyveri ligger langt tilbage i tiden, hvorfor de ikke bør have betydning for straffastsættelsen.

Straffen bør på denne baggrund gøres betinget, eventuelt med vilkår om samfundstjeneste. Det skal i den forbindelse tillægges betydning, at Kriminalforsorgen har udtalt, at han absolut er egnet til tilsyn, hvis dette skulle komme på tale. Han har i øvrigt tidligere med succes afviklet samfundstjeneste.

For så vidt angår påstanden om godtgørelse har T anført navnlig, at der efter praksis ikke er grundlag for godtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, i en situation som den foreliggende.

Supplerende sagsfremstilling

Der er til brug for sagen indhentet en udtalelse fra Kriminalforsorgen vedrørende T. Af udtalelsen af 17. januar 2019 fremgår bl.a. følgende:

”T (T) bor i ejerbolig og lever af lønindtægt. Så vidt Kriminalforsorgen ved, lever han i det hele taget under velordnede økonomiske og sociale forhold.

T blev prøveløsladt den 12/9/18. Der er ingen særvilkår tilknyttet prøveløsladelsen, ud over tilsynet. Han har gennem hele tilsynsforløbet mødt som aftalt til tilsynssamtaler, han er meget positiv og imødekommende ved tilsynssamtalerne og han deltager engageret i det kognitive, motiverende samtaleforløb som tilsynet indeholder.

Han er – med baggrund i sin Aspergerdiagnose – tydeligt udfordret i vores samtaler, men han arbejder stædigt og målrettet med opgaverne.

Med baggrund i ovenstående må Kriminalforsorgen konkludere, at T er absolut egnet til tilsyn og vurderes at profitere af samtalerne.

Såfremt tilsyn skulle komme på tale i forbindelse med den aktuelle sag, skal Kriminalforsorgen derfor erklære sig meget positivt indstillet i forhold til at påtage sig et sådant.”

Retsgrundlag

Lov nr. 112 af 3. februar 2012 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning har i § 1, § 3 og § 21, stk. 1 og 2, følgende bestemmelser:

”Kapitel 1

Tilhold og opholdsforbud

§ 1. Ved tilhold kan en person forbydes at opsøge en anden ved personlig, mundtlig eller skriftlig henvendelse, herunder ved elektronisk kommunikation, eller på anden måde kontakte eller følge efter den anden.

...

§ 3. Ved opholdsforbud kan en person forbydes at opholde sig eller færdes i et nærmere afgrænset område i nærheden af en anden persons bolig eller arbejds-, uddannelses- eller opholdssted eller andet område, hvor denne ofte færdes.

...

Kapitel 5

Straffebestemmelser

§ 21. Den, der forsætligt overtræder et tilhold efter § 1, et opholdsforbud efter § 3 eller en bortvisning efter § 7, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Stk. 2. Ved fastsættelse af straffen efter stk. 1 skal det indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet har udgjort et led i en systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane.”

Forslaget til lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning blev fremsat den 9. november 2011. I lovforslagets almindelige bemærkninger hedder det bl.a. (Folketingstidende 2011-2012, tillæg A, lovforslag nr. L 10, s. 5, 9-10, 15-17 og 23-26):

”1. Indledning

1.1. Formålet med lovforslaget er ved et nyt regelsæt om tilhold, opholdsforbud og bortvisning at styrke indsatsen for at beskytte personer mod at blive udsat for fredsbrækelse, forfølgelse og chikane, herunder såkaldt stalking. Lovforslaget bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1526/2011 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

1.2. Med det foreslåede regelsæt samles reglerne om tilhold, opholdsforbud (geografisk bestemte tilhold) og bortvisning - som i dag er fordelt mellem flere love og til dels må udledes af praksis - i en ny lov.

...

- Der foreslås en udtrykkelig bestemmelse om, at stalking - det vil sige systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane - skal være en skærpende omstændighed ved fastsættelse af straf for overtrædelse af tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Med en sådan regel defineres det samtidig i loven, hvad der forstås ved stalking.

...

3. Lovforslagets udformning

Som anført ovenfor under pkt. 1.1 har Strafferetsplejeudvalget foreslået et nyt samlet regelsæt om tilhold, opholdsforbud og bortvisning med henblik på at styrke indsatsen for at beskytte personer mod at blive udsat for fredskrænkelser, forfølgelse og chikane, herunder stalking. I tilknytning hertil har udvalget foreslået en række initiativer for at forbedre mulighederne for at håndhæve regelsættet og andre tiltag med henblik på at styrke indsatsen på området.

...

3.2. Stalking

3.2.1. Udvalget har overvejet stalkings betydning for udvalgets kommissorium, der bl.a. tilsigter at styrke indsatsen for at beskytte personer mod at blive udsat for forfølgelse og chikane.

Udvalget anfører, at der ikke findes en mere præcis, almindeligt anerkendt definition af begrebet stalking.

Efter udvalgets opfattelse må det særlige ved stalking imidlertid antages at være den uønskede kontakt gennem en række henvendelser - personlige, skriftlige eller i form af elektronisk kommunikation - der enkeltvis ikke nødvendigvis er påfaldende og i sig selv ikke udgør en lovovertrædelse, men som indgår i et samlet mønster af påtvunget kontakt eller samvær, fredskrænkelser, chikane eller psykisk terror. Adfærden kan også omfatte andre former for chikane end henvendelser eller kontakt. I stalking kan også indgå kontakt til den forfulgtes nærmeste. Adfærden kan - men gør det ikke nødvendigvis altid - omfatte almindelige straffelovsovertrædelser som husfredskrænkelser, trusler, hærværk, vold og seksuelle krænkelser.

Efter udvalgets opfattelse må stalking endvidere anses for karakteriseret ved gentagen forfølgelse eller chikane, hvor forfølgelsen ved gentagelsen og måden, hvorpå den sker og griber ind i den forurettedes privatliv, antager en systematisk karakter. Stalking er indgået i debatten som et fænomen, der udgør en kvalificeret og stærkt belastende form for chikane.

Udvalget finder derfor, at stalking med henblik på retspolitiske overvejelser kan defineres som systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane. ...

...

3.7.2. Straf og andre retsfølger

3.7.2.1. Udvalget har overvejet, om straffen for overtrædelse af et tilhold bør skærpes.

På baggrund af debatten om stalking, herunder høringen afholdt af Folketingets Retsudvalg, har Strafferetsplejeudvalget også overvejet spørgsmålet om behandling som alternativ eller tillæg til straf i tilholdssager.

Udvalget bemærker, at strafferammen i straffelovens § 265 ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 blev forhøjet fra bøde eller fængsel indtil 6 måneder til bøde eller fængsel indtil 2 år. Formålet var, at overtrædelsen af et tilhold undergives samme strafmaksimum som straffelovens § 266 om trusler på livet. Der var endvidere tilsigtet en forhøjelse af straffniveauet således, at der i højere grad skeles til grovheden og omstændighederne ved overtrædelsen af § 265.

Udvalget henviser til, at straffen for overtrædelse af straffelovens § 265 i førstegangstilfælde i praksis som udgangspunkt er en bøde. Hvis der er tale om et meget betydeligt antal overtrædelser, som har været stærkt generende for den forurettede, er der i praksis eksempler på, at der i førstegangstilfælde idømmes frihedsstraf. Endvidere fremgår det af Rigsadvokatens meddelelse nr. 9/2005, at der bør påstås frihedsstraf i førstegangstilfælde ved enkelte overtrædelser, hvis overtrædelserne er af betydelig grovhed og er egnede til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede. I praksis udløser gentagelsestilfælde af overtrædelse af straffelovens § 265 som udgangspunkt en kortere frihedsstraf.
...

Udvalget bemærker herudover, at det under høringen om stalking i Folketinget blev anført, at der bør være mulighed for, at stalkere, der ikke er psykisk syge, ved dom kan pålægges at gå i behandling.

I øvrigt bemærker udvalget, at nogle af de organisationer, som udvalget har mødtes med, har givet udtryk for, at det bør overvejes at hæve straffniveauet for overtrædelse af tilhold.

Efter udvalgets vurdering er straffemaksimum på indtil 2 års fængsel passende, henset til at fredskrænkelser således kan medføre op til 2 års fængsel. Til sammenligning er strafferammen for trusler efter straffelovens § 266 også 2 år, mens simpel vold efter straffelovens § 244 kan medføre indtil 3 års fængsel. Der er dog også ved fastsættelsen af den gældende strafferamme lagt vægt på, at grove tilfælde af tilholdsovertrædelser kan grænse op til trusselstilfælde og dermed have en lignende strafværdighed.

Udvalget finder, at strafferammen er tilstrækkelig til at rumme også særlig grove overtrædelser eller et stort antal overtrædelser til samtidig pådømmelse, ligesom bestemmelsen giver mulighed for en nuancering af straffastsættelsen, navnlig i lyset af en stigende alvor i samfundets syn på vold og chikane, ikke mindst vold i forbindelse med samlivsforhold. Det anførte gælder med hensyn til både tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Udvalget finder endvidere, at det nuværende straffniveau på som udgangspunkt en bøde i førstegangstilfælde og en kortere frihedsstraf i gentagelsestilfælde må anses for passende, idet der konkret kan fastsættes væsentligt hårdere straffe, hvis forholdene tilsiger dette. Som eksempel herpå kan nævnes en sag refereret i Tidsskrift for Kriminalret, 2007, side 807, hvor en tiltalt, der i en længere periode i et stort antal tilfælde havde overtrådt straffelovens § 265 ved at opsøge eller rette telefonisk eller personlig henven-

delse til sin tidligere hustru, blev straffet med 1 års fængsel, der af helt særlige grunde blev gjort betinget med vilkår om tilsyn af kriminalforsorgen.

Også i tilfælde, hvor der foreligger et mere begrænset antal overtrædelser inden for et kortere tidsrum, kan der efter en konkret grovhedsvurdering anvendes frihedsstraf, også i førstegangstilfælde, f.eks. hvor fredskrænkelser antager karakter af egentlig forfølgelse, herunder ikke mindst i tilfælde, hvor den pågældende tidligere har begået vold mod den forurettede.

Udvalget finder på den baggrund ikke, at der er behov for generelt at hæve straffniveaue for overtrædelse af tilhold mv. Udvalget lægger herved vægt på, at der inden for den gældende strafferamme på fængsel i 2 år er mulighed for en nuancering i straffastsættelsen, der tager hensyn til den konkrete grovhed i det enkelte tilfælde, herunder hensyn til den belastning, som den forurettede har været udsat for, og til udviklingen i samfundets syn på forfølgelse og chikane. Der er således mulighed for at reagere med frihedsstraf i de grove tilfælde, herunder ubetinget frihedsstraf. Udvalget finder, at overtrædelse af bortvisning og opholdsforbud som følge af de strengere betingelser herfor vil være tilfælde, hvor noget sådant kan komme på tale. Det samme gælder stalking, jf. også nedenfor.

Udvalget finder det væsentligt, at anklagemyndigheden og domstolene er opmærksomme på mulighederne for nuancering af straffen for overtrædelse af tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Udvalget har overvejet, om der bør være særlige straffebestemmelser om de groveste tilfælde af chikane i form af systematisk forfølgelse i kombination med straffelovsovertrædelser såsom trusler og vold. Noget sådant indgår i den nyligt vedtagne svenske lov om "Förstärkt skydd mot stalkning" i form af en bestemmelse om skærpet straf, hvor allerede strafbare forhold som trusler og vold antager karakter af forfølgelse af en person, jf. betænkningen side 67-68. Bestemmelsen kan efter sit indhold også omfatte flere tilholdsovertrædelser.

En bestemmelse som den svenske rejser spørgsmål om forholdet til en række straffebestemmelser, og udvalget finder ikke, at der er behov for en tilsvarende dansk regel. Udvalget skal i den forbindelse bemærke, at de gældende danske regler om straffastsættelse i straffeloven allerede indebærer, at der kan fastsættes en skærpet straf i tilfælde, der ville falde under en regel som den svenske. Det vil således være en væsentlig strafskærpende omstændighed, at flere forhold af f.eks. overtrædelse af tilhold, husfredskrænkelser, hærværk, trusler og vold begået over for samme person og eventuelt tillige dennes nærmeste har karakter af elementer i en mere systematisk forfølgelse.

Inspireret af den svenske bestemmelse foreslår udvalget imidlertid, at der i en lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning indsættes en særlig bestemmelse om, at det ved overtrædelse af loven skal indgå som en skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, at forholdet har udgjort et led i en systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane. Med en sådan bestemmelse fastslås det for det første udtrykkeligt i loven, at stalking vil være en skærpende omstændighed ved strafudmålingen. For det andet fastlægges det dermed samtidig i loven, hvad der forstås ved stalking.

Stalking defineres således ved den foreslåede bestemmelse som ”systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane”. Det er en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at den eller de aktuelle overtrædelser af tilhold, opholdsforbud eller bortvisning - eventuelt sammen med tidligere forhold - antager karakter af en sådan stalking. De forhold, der kan indgå i den sammenhæng, kan både være tidligere og aktuelle forhold af overtrædelser af tilhold, opholdsforbud og bortvisning samt overtrædelse af andre bestemmelser, herunder navnlig husfredskrænkelse, trusler, vold og hærværk, i forbindelse med eller som udtryk for en aktuel overtrædelse af tilhold, opholdsforbud eller bortvisning. Udvalget finder, at der i sådanne tilfælde som udgangspunkt skal anvendes ubetinget frihedsstraf.

...

3.7.2.2. Justitsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og forslag om straf og andre retsfølger. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets § 21, stk. 1 og 2, samt bemærkningerne hertil.

Justitsministeriet kan i den forbindelse tilslutte sig udvalgets opfattelse, hvorefter der ikke generelt er behov for at hæve straffniveauet i sager om overtrædelse af tilhold mv. Ministeriet er således enig med udvalget i, at der inden for den gældende strafferamme på fængsel i 2 år er mulighed for en nuancering i straffastsættelsen, der tager hensyn til den konkrete grovhed i det enkelte tilfælde, herunder hensyn til den belastning, som den forurettede har været udsat for, og til udviklingen i samfundets syn på forfølgelse og chikane, og at der således er mulighed for at reagere med frihedsstraf i de grove tilfælde, herunder ubetinget frihedsstraf.

Justitsministeriet kan endvidere tilslutte sig udvalgets forslag om en særlig bestemmelse om, at det ved overtrædelse af loven skal indgå som en skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, at forholdet har udgjort et led i en systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane. Det forudsættes i den forbindelse, at der i sådanne tilfælde som udgangspunkt anvendes ubetinget frihedsstraf.

Som det fremgår af pkt. 3.7.2.1 ovenfor, har det i debatten om stalking været anført, at der bør være mulighed for, at også stalkere, der ikke er psykisk syge, ved dom kan pålægges at gå i behandling. Som det fremgår af det, der er anført ovenfor, finder Justitsministeriet imidlertid, at stalking er en alvorlig forbrydelse, der som udgangspunkt bør straffes med ubetinget fængsel. Ministeriet finder således ikke grundlag for at foreslå, at stalkere - som alternativ til en ubetinget frihedsstraf - bør idømmes betingede domme med vilkår om behandling. Ministeriet lægger i den forbindelse også vægt på, at det er usikkert, om en eventuel behandling vil reducere risikoen for recidiv. Endvidere finder ministeriet, at der med sådanne ordninger er risiko for, at det kan være udsigten til at slippe for at afsone fængselsstraf, der motiverer til behandling, frem for et oprigtigt ønske om at ændre stalkingadfærden.”

I de specielle bemærkninger til § 21 hedder det bl.a. (Folketingstidende 2011-2012, tillæg A, lovforslag nr. L 10, s. 43-44):

”Til § 21

Bestemmelsen indeholder regler om straf for forsætlig overtrædelse af tilhold efter § 1, opholdsforbud efter § 3 og forbud i form af bortvisning efter § 7.

Det fastsættes i stk. 1, at den, der forsætligt overtræder et tilhold efter § 1 eller et forbud efter §§ 3 eller 7, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Gerningsindholdet i relation til tilhold efter § 1 vil være knyttet til afgørelsen om tilhold. Det strafbare forhold vil således bestå i forsætligt at tage kontakt mv. til den, som tilholdet skal beskytte, uden at kontakten af særlige grunde må anses for beføjet. Der henvises til bemærkningerne til §§ 1 og 13, herunder om objektiveringen i forhold til den gældende regel i straffelovens § 265.

Ved opholdsforbud efter § 3 vil det være strafbart at opholde sig inden for det geografisk afgrænsede område. Der henvises herom til bemærkningerne til § 3.

...

Straf for overtrædelse af et tilhold eller forbud i medfør af loven forudsætter, at afgørelsen er truffet af den kompetente myndighed og meddelt den pågældende, samt at afgørelsen er lovlig.

Den foreslåede strafferamme på bøde eller fængsel indtil 2 år svarer til de gældende regler i straffelovens § 265 om tilhold og bortvisningslovens § 11, stk. 1, om bortvisning samt tilhold og opholdsforbud i forbindelse med bortvisning.

Strafferammen giver mulighed for, at en person, som ikke respekterer et tilhold, opholdsforbud eller en bortvisning, kan varetægtsfængsles efter retsplejelovens § 762, stk. 1.

Ved bedømmelsen af karakteren af overtrædelser af tilhold vil der som efter den gældende straffelovs § 265 skulle tages udgangspunkt i den nuværende praksis om overtrædelse af straffelovens § 266 (om trusler) i overensstemmelse med forarbejderne til den gældende bestemmelse i straffelovens § 265.

Efter praksis er straffen for overtrædelse af straffelovens § 265 i førstegangstilfælde som udgangspunkt en bøde. Hvis der er tale om et meget betydeligt antal overtrædelser, som har været stærkt generende for den forurettede, er der i praksis eksempler på, at der i førstegangstilfælde idømmes frihedsstraf. Endvidere fremgår det af Rigsadvokatens meddelelse nr. 9/2005, at der bør påstås frihedsstraf i førstegangstilfælde ved enkelte overtrædelser, hvis overtrædelserne er af betydelig grovhed og er egnede til at skabe væsentlig utryghed for den forurettede. I praksis udløser gentagelsestilfælde af overtrædelse af straffelovens § 265 som udgangspunkt en kortere frihedsstraf.

Strafferammen på indtil 2 års fængsel må med hensyn til overtrædelse af tilhold anses for tilstrækkelig til at rumme også særlig grove overtrædelser eller et stort antal overtrædelser til samtidig pådømmelse, ligesom bestemmelsen giver mulighed for en nuancering af straffastsættelsen, navnlig i lyset af en stigende alvor i samfundets syn på vold og chikane, særlig i forbindelse med samlivsforhold. Der er således mulighed for at anvende frihedsstraf også i førstegangstilfælde af overtrædelse af tilhold, f.eks. hvor fredskrænkelser antager karakter af egentlig forfølgelse, herunder ikke mindst i tilfælde, hvor den pågældende tidligere har begået vold mod den forurettede.

Noget lignende vil være gældende med hensyn til overtrædelse af opholdsforbud og bortvisning med de forskelle, der følger af sagernes karakter, herunder at betingelserne for opholdsforbud og bortvisning er væsentligt strengere, sådan at der derfor alt andet lige vil være tale om grovere krænkelser.

Det forudsættes, at anklagemyndigheden og domstolene er opmærksomme på mulighederne for nuancering af straffen for overtrædelse af tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Der er således inden for den gældende strafferamme på fængsel i 2 år mulighed for en nuancering i straffastsættelsen, der tager hensyn til den konkrete grovhed i det enkelte tilfælde, herunder hensyn til den belastning, som den forurettede har været udsat for, og til udviklingen i samfundets syn på forfølgelse og chikane. Der er således mulighed for at anvende frihedsstraf i de grove tilfælde, herunder ubetinget frihedsstraf.

Med stk. 2 foreslås, at det ved fastsættelse af straffen for overtrædelse af tilhold, opholdsforbud og bortvisning skal indgå som en skærpende omstændighed, at forholdet har udgjort et led i en systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane.

Med bestemmelsen fastslås det for det første udtrykkeligt i loven, at stalking vil være en skærpende omstændighed ved strafudmålingen. For det andet fastlægges det samtidig i loven, hvad der forstås ved stalking.

Stalking defineres således ved bestemmelsen som ”systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane”. Det er en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at den eller de aktuelle overtrædelser af tilhold, opholdsforbud eller bortvisning - eventuelt sammen med tidligere forhold - antager karakter af en sådan stalking. De forhold, der kan indgå i den sammenhæng, kan både være tidligere og aktuelle forhold af overtrædelser af tilhold, opholdsforbud og bortvisning samt overtrædelse af andre bestemmelser, herunder navnlig husfredskrænkelser, trusler, vold og hærværk, i forbindelse med eller som udtryk for en aktuell overtrædelse af tilhold, opholdsforbud eller bortvisning. Det forudsættes ved bestemmelsen, at der i sådanne tilfælde som udgangspunkt anvendes ubetinget frihedsstraf.

Bestemmelsen i stk. 2 omfatter alene stalking. Bestemmelsen indebærer ingen begrænsning med hensyn til betydningen for strafudmålingen af andre omstændigheder, der efter almindelige regler virker i skærpende retning, herunder gentagelsestilfælde, f.eks. tidligere domme for vold mod den samme forurettede, nærmere planlagte overtrædelser mv. Sådanne omstændigheder vil endvidere også i stalkingtilfælde indgå i straffastsættelsen i skærpende retning. Med bestemmelsen understreges det, at stalking hører til de grove tilfælde af overtrædelser af tilhold, opholdsforbud og bortvisning og således til de tilfælde, der er omtalt ovenfor i bemærkningerne til stk. 1 i relation til spørgsmålet om frihedsstraf.
...”

Færdselslovens § 118 a, stk. 3 og 4, lyder således:

”Stk. 3. Har nogen ved én eller flere handlinger begået flere overtrædelser af denne lov eller forskrifter fastsat i medfør heraf, og medfører én af overtrædelserne idømmelse af

frihedsstraf, mens en anden medfører idømmelse af bøde, idømmer retten en bøde ved siden af frihedsstraffen. Det samme gælder, såfremt nogen ved én eller flere handlinger har overtrådt denne lov eller forskrifter udstedt i medfør af denne lov og én eller flere andre love og overtrædelsen af denne lov eller forskrifter udstedt i medfør heraf medfører bødestraf og overtrædelsen af den eller de andre love medfører frihedsstraf.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 2 og 3 kan fraviges, når særlige grunde taler herfor.”

Af forarbejderne hertil fremgår bl.a. (Folketingstidende 1999-2000, tillæg A, lovforslag nr. L 262, s. 7333):

”I bestemmelsens stk. 3 foreslås der indført en absolut kumulation af bøder i sager vedrørende overtrædelser af færdselslovgivningen. Det betyder, at der ved flere overtrædelser som almindelig regel udmåles den normale takstmæssige bødestraf for hver overtrædelse, uanset om overtrædelserne begås ved én eller flere lejligheder eller pådømmes ved én eller flere sager. Den absolutte kumulation inden for færdselslovgivningens område vil ligeledes gælde i tilfælde, hvor én eller flere færdselslovsovertrædelser pådømmes sammen med overtrædelser af andre særlove eller af straffeloven.

...

Samme overvejelser som i stk. 3 ligger til grund for det foreslåede stk. 4, hvorefter det foreslås, at der i tilfælde af, at en af overtrædelserne af færdselsloven eller andre love, medfører en frihedsstraf samtidig med, at der er foretaget en overtrædelse af færdselsloven, der medfører bødestraf, skal pålægges en bøde ved siden af frihedsstraffen.

...

Da en regel om absolut kumulation ikke i alle tilfælde vil føre til et rimeligt resultat, foreslås det i § 118 a, stk. 5, at bestemmelserne i stk. 3 og 4 kan fraviges, når særlige grunde taler for det. Dette vil eksempelvis kunne være tilfældet, såfremt en sammenlægning af de forskyldte normalbøder fører til en uforholdsmæssig høj samlet bøde, herunder henset til forseelsernes karakter. Bestemmelsen vil f.eks. også kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor reglerne om absolut kumulation ville betyde, at der skulle idømmes en mindre tillægsbøde til en længere frihedsstraf. Det skal imidlertid fremhæves, at der som alt overvejende hovedregel skal anvendes absolut kumulation. Er der således tale om en kortere frihedsstraf (for f.eks. spirituskørsel, hærværk, vold), forudsættes det, at der idømmes en tillægsbøde, hvis der til samtidig påkendelse foreligger en overtrædelse af færdselsloven, der udløser en bødestraf af en vis størrelse.”

Højesterets begrundelse og resultat

T er fundet skyldig i som led i en systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane (stalking), jf. § 21, stk. 1 og 2, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning i 16 tilfælde at have overtrådt et tilhold mod at kontakte F1, som han tidligere havde været kæreste med, og hendes nærmeste, jf. § 1, og i 27 tilfælde at have overtrådt et forbud mod at opholde sig i området omkring hendes bopæl, jf. § 3. Overtrædelserne er begået i en periode på ca. 1 år og er fortsat,

efter at han først blev fremstillet i grundlovsforhør og løsladt og senere i en periode var varetægtsfængslet under sagen.

T er endvidere fundet skyldig i kort tid før, han blev meddelt tilhold, at være brudt ind i den ejendom, hvor F1 boede sammen med sin mor, F2, hvor han stjal bl.a. smykker, og hvor han fjernede deres hunde, som han senere aflivede under omstændigheder, der havde karakter af mishandling. Han er endvidere fundet skyldig i trusler over for F1. En række af overtrædelserne af tilholdet og opholdsforbuddet er begået ved kørsel i bil, hvor T er fulgt efter F1 eller F2, idet han havde placeret gps-udstyr i F2s bil. I tre af disse tilfælde er han fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 252 ved forsætligt ved sin kørsel at have forvoldt nærliggende fare for F1 og F2s liv eller førlighed, og ved andre kørsler er han fundet skyldig i at have tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

Højesteret finder, at forholdene med rette er henført under § 21, stk. 2, i lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning om systematisk og vedvarende forfølgelse eller chikane (stalking). Det er i forarbejderne til loven forudsat, at strafudmålingen skal nuanceres ud fra forholdenes grovhed og antal inden for strafferammen på 2 års fængsel.

Tre dommere – Poul Dahl Jensen, Kurt Rasmussen og Anne Louise Bormann – udtaler:

Under hensyn til forholdenes karakter, omfang og grovhed, udstrækningen af den periode, hvori de er begået, og at T fortsatte sin stalking efter at have været varetægtsfængslet, finder vi, at straffen bør fastsættes til fængsel i 1 år og 3 måneder. Vi har herunder navnlig lagt vægt på de gentagne forfølgelser i bil, hvor T flere gange ved sin kørsel forsætligt har forvoldt nærliggende fare for en alvorlig ulykke, hvilket sammen med indbruddet, mishandlingen og aflivningen af hundene og truslen mod F1 har været egnet til gennem en lang periode at fremkalde alvorlig frygt hos F1 og F2 for deres liv og helbred.

Dommerne Marianne Højgaard Pedersen og Henrik Waaben udtaler:

Vi er enige med flertallet i, at der er grundlag for at skærpe den idømte straf på fængsel i 9 måneder. Vi finder som landsrettens mindretal, at straffen passende kan fastsættes til fængsel i 1 år.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet, således at straffen forhøjes til fængsel i 1 år og 3 måneder.

Alle dommere udtaler herefter:

Det er i forarbejderne til § 21, stk. 2, om stalking forudsat, at straffen som udgangspunkt skal være ubetinget fængsel. Under hensyn til forholdenes karakter, omfang og grovhed samt udstrækningen af den periode, hvori de er begået, og de psykiske følger, de har haft for F1 og F2, finder Højesteret ikke grundlag for at gøre straffen helt eller delvist betinget, heller ikke med vilkår om samfundstjeneste.

Højesteret tiltræder af de grunde, som byretten har anført, og landsretten har tiltrådt, at der er tilkendt F1 og F2 godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Højesteret tiltræder endvidere, at godtgørelserne er udmålt som af landsretten.

Efter færdselslovens § 118 a, stk. 3, skal der, når nogen dømmes for én eller flere handlinger, der medfører frihedsstraf, og samtidig dømmes for en eller flere overtrædelser af færdselsloven, som medfører bødestraf, idømmes en tillægsbøde ved siden af frihedsstraffen. Efter § 118 a, stk. 4, kan bestemmelsen i stk. 3 fraviges, når særlige grunde taler herfor. Højesteret finder, at der som udgangspunkt ikke skal idømmes en tillægsbøde efter § 118 a, stk. 3, hvis tiltalte idømmes fængsel i 1 år eller derover. Det samme gælder, hvis de færdselslovsovertrædelser, der ville medføre bødestraf, er indgået som en skærpende omstændighed ved fastsættelse af fængselsstraffen. Da T er idømt fængsel i 1 år og 3 måneder, og da der ved udmålingen af fængselsstraffen er taget hensyn til de færdselslovsovertrædelser, der er begået som led i forfølgelsen og chikanen af F1 og F2, finder Højesteret, at der ikke skal fastsættes en tillægsbøde for overtrædelserne af færdselsloven, jf. § 118 a, stk. 4.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom ændres, således at T straffes med fængsel i 1 år og 3 måneder. Bestemmelsen om tillægsbøde udgår.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.